

THÔNG TƯ

Hướng dẫn việc dạy học tiếng nói và chữ viết dân tộc thiểu số

Ngày 22-02-1980 Hội đồng Chính phủ (nay là Thủ tướng Chính phủ) đã ban hành Quyết định số 53/CP về "Chủ trương đối với chữ viết của các dân tộc thiểu số".

Ngày 16-8-1991 Nhà nước ban hành Luật phổ cập giáo dục tiểu học, tại điều 4 có ghi: Giáo dục tiểu học được thực hiện bằng tiếng Việt. Các dân tộc thiểu số có quyền sử dụng tiếng nói và chữ viết của dân tộc mình cùng với tiếng Việt để thực hiện giáo dục tiểu học".

Để thực hiện có kết quả các chủ trương nêu trên, Bộ Giáo dục và Đào tạo hướng dẫn một số điểm cụ thể sau đây:

1. Một số nguyên tắc chung:

- Thực hiện Luật phổ cập giáo dục tiểu học, trước hết triển khai dạy học môn tiếng dân tộc (bao gồm tiếng nói, chữ viết) trong các trường lớp mẫu giáo, các trường tiểu học, các lớp xóa mù chữ và bổ túc văn hoá tại các vùng dân tộc thiểu số. Việc dạy học tiếng, chữ dân tộc cần căn cứ vào chương trình và kế hoạch dạy học của các loại trường, lớp nói trên.
- Việc dạy học tiếng dân tộc phải thực hiện theo những bước đi vững chắc, sau khi đã đảm bảo các điều kiện: được HĐND, UBND tỉnh và thành phố đề nghị tiến hành giảng dạy, đã có chương trình và tài liệu, có đủ giáo viên và cơ sở vật chất. Ở những nơi đang tiến hành dạy học tiếng dân tộc cần củng cố các điều kiện trên để việc giảng dạy được liên tục và có chất lượng.
- Ở những cơ sở dạy tiếng dân tộc, tiếng dân tộc được giảng dạy như một môn học, bình đẳng với các môn học khác trong nhà trường nhằm mục đích giúp người học

tiếp thu nhanh, thuận lợi các kiến thức được truyền đạt bằng tiếng dân tộc và tiếng phổ thông, góp phần bảo tồn và phát triển tiếng nói, chữ viết và vốn văn hoá truyền thống của các dân tộc thiểu số.

Đa dạng hoá các hình thức dạy học tiếng dân tộc. Người học có thể lựa chọn việc học tập thích hợp: học ở trường, học ở gia đình, ở các lớp học thêm ngoài giờ, học tiếng dân tộc sau khi đã học xong bậc tiểu học... Mở các lớp học xoá mù chữ cho người lớn tuổi ở các thôn ấp, làng bản, các lớp học tiếng dân tộc buổi chiều, buổi tối... Dù dạy học theo hình thức nào, nhất thiết phải thực hiện theo nội dung chương trình và tài liệu dạy học do ngành giáo dục quy định.

2. Một số việc làm cụ thể trước mắt:

a) Xây dựng chương trình bộ môn tiếng dân tộc, biên soạn sách giáo khoa và tài liệu dạy học cần thiết.

Dựa vào loại hình chữ viết, cấu tạo âm - vần và điều kiện học tập của học sinh để xây dựng chương trình, kế hoạch dạy học, biên soạn sách tiếng dân tộc cho phù hợp với mục tiêu của môn học là dạy cho người học biết đọc, biết viết tương đối thành thạo và vững chắc tiếng dân tộc.

- Đối với các thứ chữ theo hệ la tinh thì bộ môn tiếng dân tộc được bắt đầu dạy từ lớp 3, sau khi học sinh đã học xong và nắm được bộ vần quốc ngữ để tránh tình trạng học sinh nhỏ tuổi ở lớp 1 và 2 phải học hai bộ vần trong cùng một lúc.

- Đối với chữ viết cổ truyền (Hoa, Khơ Me, Chăm, Thái) do hệ thống ký hiệu chữ viết, cách cấu tạo âm - vần khác với chữ quốc ngữ, việc thanh toán bộ vần đòi hỏi nhiều thời gian nên có thể triển khai dạy từ lớp 1 để sau khi học xong tiểu học, học sinh biết đọc, biết viết tiếng mẹ đẻ tương đối thành thạo.

- Môn học tiếng dân tộc được đưa vào kế hoạch dạy học chung: ở tiểu học, mỗi tuần dạy 4 tiết. Các trường, lớp có dạy môn tiếng dân tộc nhất thiết phải đảm bảo yêu cầu và thực hiện theo phân phối chương trình, học sinh được kiểm tra đánh giá, ghi kết quả học tập vào sổ điểm và học bạ như các môn học khác.

- Tiến hành chỉnh lý, biên soạn sách giáo khoa tiếng dân tộc cho phù hợp với nội dung chương trình và kế hoạch dạy học theo quy định.

- Các loại chương trình bộ môn tiếng dân tộc phải được Hội đồng cấp Bộ thẩm định và ban hành chính thức. Các loại sách giáo khoa và tài liệu dạy học tiếng dân tộc được in đẹp, nhiều màu sắc và phát miễn phí cho học sinh. Trước mắt, tiến hành xây dựng chương trình bộ môn tiếng Chăm, tiếng Khơ Me, Thái, Tày, Nùng và các thứ tiếng Ê đê, Gia Rai, Ba Na, Xê Đăng, K'ho ở các tỉnh Tây Nguyên; tiến hành đánh giá và thẩm định chương trình môn tiếng Hoa đã được áp dụng từ năm học 1989-1990 tại Thành phố Hồ Chí Minh, tiếp tục biên soạn sách giáo khoa chữ Hoa cho hoàn chỉnh từ lớp 1 đến lớp 9 như đã quy định; triển khai giảng dạy chữ H'mông theo chương trình và sách giáo khoa mới được biên soạn tại các tỉnh có đông người Hmông cư trú; tiến hành chỉnh lý hoặc biên soạn lại các bộ sách giáo khoa chữ dân tộc cho phù hợp với chương trình tiểu học.

b) **Đẩy mạnh việc đào tạo, bồi dưỡng giáo viên dạy tiếng dân tộc.**

- Trên cơ sở chương trình, kế hoạch và nội dung dạy học các thứ tiếng dân tộc cụ thể, các địa phương tiến hành đào tạo và bồi dưỡng giáo viên. Trong kế hoạch đào tạo, cần tuyển chọn người địa phương, người dân tộc thiểu số có kiến thức nhất định, hiểu biết về tiếng và chữ dân tộc vào học ở các trường sư phạm để sau khi đào tạo, họ có thể về công tác ngay tại địa phương. Nội dung đào tạo phải chú trọng đến năng lực giảng dạy hai thứ tiếng: tiếng phổ thông và tiếng dân tộc. Định kỳ hàng năm có tổ chức bồi dưỡng giáo viên để nâng cao trình độ về tiếng, chữ dân tộc, về phương pháp giảng dạy song ngữ thông qua các hội thảo, sinh hoạt chuyên đề...

- Các Sở Giáo dục - Đào tạo phải tiến hành quy hoạch, xây dựng kế hoạch chỉ tiêu và giao cho các trường sư phạm mở các lớp đào tạo, bồi dưỡng giáo viên dạy tiếng dân tộc và dạy song ngữ. Chương trình đào tạo của các trường sư phạm cần được bổ sung các nội dung thích ứng như đặc điểm lịch sử, văn hoá, tiếng nói, chữ viết dân tộc và phương pháp giảng dạy bộ môn tiếng dân tộc và song ngữ.

- Bộ Giáo dục và Đào tạo sẽ từng bước nghiên cứu hình thành các trung tâm bồi dưỡng tiếng và chữ dân tộc ở mỗi vùng để đào tạo, bồi dưỡng những cán bộ nghiên cứu, chỉ đạo và giảng dạy tiếng, chữ dân tộc làm lực lượng nòng cốt cho các địa phương.